

ΓΑΛΛΙΚΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ

ΤΟΥ ΓΚΥ ΝΤΕ ΜΟΠΑΞΣΑΝ

Ο ΣΠΑΓΓΟΣ

‘Απ’ όλους τους δρόμους που οδηγούσαν στο Γροντερβίλ, ένα πλήθος από χωριάτες κατέβαινε προς την κομόπολη. Ήταν η μέρα του πανηγυριού. ‘Άλλος πήγαινε να πουλήσει μια άγελάδα, άλλος ένα μοσχάρι, άλλος μιά κατσίκια. Η πλατεία του Γροντερβίλ ήταν γεμάτη από σκόμο και από κάθε λογής ζωντανά.

‘Ο γέρο-Χοσκόρν, απ’ το χωριό Μπρεωτέ, μόλις είχε φτάσει στο Γροντερβίλ. Πήγαινε προς την πλατεία, όταν, άξαφνα είδε καταγής ένα κομμάτι σπάγγο. ‘Ο γέρο-Χοσκόρν, είχε πάντα τη συνήθεια να μαζεύει τα πράγματα που βρέχεται πεταμένα κάτω και που νομίζε πως μπορούσαν κάτω να του χρησιμεύσουν. ‘Έσκυψε λοιπόν—μέ δυσκολία, γιατί έπαυε από ρευματισμούς— και σήκωσε το σπάγγο. ‘Έκοιμάζονταν να τον τρώξει και να τον βάλει στην τσέπη του, όταν άξαφνα παρατήρησε πως ο Μαλαντέν, ο σαμαράς, στεκόταν στην πόρτα του σπιτιού του και τον έβλεπε. ‘Ο Χοσκόρν ήταν τσακωμένος με τόν Μαλαντέν. Είχανε τσακωθεί εδώ και δυο χρόνια, από άφορη έντελώς άσημαντη. ‘Από τότε, δεν είχανε μιλήσει ποτέ. ‘Ο γέρο-Χοσκόρν ντράπηκε που τον είδε ο έγχρος του να σηκώνει από χέμο ένα πεταμένο σπαγγάκι. ‘Έσκυψε λοιπόν άμέσως ‘στο χέρι του το σπάγγο και τον έβαλε με τρόπο στην τσέπη του παντελονιού του. ‘Έκανε ύστερα πως έφυγε τάχα άκομα για να βρή κάτι που τουζε πέσει χέμο, κι έπειτα έφυγε βιαστικός και τράβηξε κατά την πλατεία.

Κατά τόν μεσημέρι, ο κόσμος άρραίνε στην πλατεία κι ή κίνηση μετριάζτηκε. Καθένας πήγε για φαί. ‘Όσο τσίπανε μέσο στην Γροντερβίλ, πήγαινε να φάνε στα πάτια τους. ‘Όσοι ήταν απ’ έξω, μπαίνανε στα μαζέκια και στα πανδοζεία.

Τό μεγάλο πανδοζείο του Ζουρντέν ήταν γεμάτο κόσμο. Τρώγοντας, οι χωρικοί μιλούσαν για τίς δουλειές τους, έλεγαν τι είχαν αγοράσει και τι είχαν πουήσει και συζητούσανε για τίς νέες έσοδείες.

‘Άξαφνα, ένα ταμπούλο άρχισε να χτυπάει έξω στην αυλή, μπροστά στην πόρτα του μαγαζιού. Μονομιάς, όλοι οι χωρικοί σηκώθηκαν στο πόδι και στριμώχτηκαν στην πόρτα και στα παράθυρα, με τό στόμα γεμάτο άκομα, και την πετσάτα στο χέρι.

‘Ηταν ο νετάλης, ο όποιος σε λίγο έπαψε να χτυπάει τό ταμπούλο, κι έλεπε με τί δυνατή φωνή του :

— Σήμερα τό πρωί, κατά τίς έννά ή ώρα ως στις δέκα, έπεσε στο δρόμο τόν Μπεζβίλ ένα πορτοφόλι, από πετόι μαύρο. Είχε μέσα πεντακάσα φράγκα και κάμποσα χαρτιά. Παρακαλείται όποιος τό βρήκε να τό φέρη ή στη Δημαρχία ή στον κ. Φορτάνη Χουλιμπρέκ, στο Μανεβίλ. ‘Αμοιβή είκοσι φράγκα.

‘Έτσι μίλησε ο νετάλης κι έφυγε.

Οι χωρικοί κάτσανε τότε στα τραπέζια τους κι άρχισαν να συζητούν για τό χαμένο πορτοφόλι.

Σέ λίγο, όταν οι χωρικοί τελείσαν τό φαί τους κι έβιναν τόν καφέ τους, παρουσιάστηκε στο κατώφλι τόν μαγαζιού ένας χοροφύλακας, και ρώτησε :

- ‘Ο μάγριπα-Χοσκόρν, από τό Μπρεωτέ, είν’ εδώ ;
- ‘Ο γέρο-Χοσκόρν, καθότανε σ’ ένα τραπέζιακι στο βάθος.
- ‘Έδώ είμαι, έλεπε.
- Μπάριμα-Χοσκόρν, του έλεπε ο χοροφύλακας, πρέπει νάρθης μαζί μου στη δημαρχία. ‘Ο κύριος δημαρχος θέλει να σου μιλήση.
- ‘Ο γέρος χωρικός παραξενεύτηκε κι άνησυχησε. Δεν έλεπε όμοιος τίποτα. Σηκώθηκε άμέσως από τό πορτοφόλι του χοροφύλακα.
- ‘Ο δημαρχος τούς περιέμενε, έαλωμένος σε μια πολυθρόνα. Ήταν ένας χονδρός άνθρωπος, σοβαρός και λογόλογος.
- Μπάριμα-Χοσκόρν, έλεπε, σε είδανε σήμερα τό πρωί, στο δρόμο τόν Μπεζβίλ, να σηκώνεις από χέμο τό πορτοφόλι πούχαζε ο κύριος Χουλιμπρέκ, απ’ τό Μανεβίλ.

- ‘Ο χωρικός κνιτούσε τό δημαρχο έκπληκτος.
- ‘Εγώ !... έγώ πήρα τό πορτοφόλι ! τραύλισε.
- Βέβαια. Τό σήκωσες από χέμο και τβάρλες στην τσέπη σου !
- Κύρ-δημαρχε, έγώ δεν είδα κανένα πορτοφόλι χέμο...
- Μά άφου σε είδανε πού τό πήρες...
- Μέ είδανε ; Ποιός με είδε ;
- ‘Ο Μαλαντέν, ο σαμαράς.

Τότε ο γέρος θυμήθηκε, κατάλαβε, και, κοκκινίζοντας απ’ τό θυμό του, έλεπε :

— ‘Α, μ’ είδε, ο σαμαράς ! Μέ είδε δηλαδή πού πήρα αυτό έδω τό σπαγγάκι, κύριε δημαρχε...

Κι’ ο γέρος έβγαλε απ’ την τσέπη του παντελονιού του τό σπαγγάκι και τβάρλεσε στο δημαρχο. ‘Ο δημαρχος όμως δεν τό πίστεψε έτσι εύκολα. Κούνησε τό κεφάλι και έλεπε :

— Καλά, μά δεν μπορώ να παραδεχτώ ποτέ, μάγριμα-Χοσκόρν, πως ο Μαλαντέν, που είνε άνθρωπος καλής πίστεως, τίμιος και ειλικρινής, έλεπε ψέμματα ή πήρε τό σπαγγάκι αυτό για πορτοφόλι...

‘Ο γέρος εθύμωσε :

— Και όμως, έγώ σου λέω την άλήθεια, κύρ-δημαρχε. Στ’ όρο κίζομαι στη ζωή τών παιδιών μου...

— ‘Ο δημαρχος εξακολούθησε :

— ‘Έπειτα, άφου τβάρλες στην τσέπη σου, κάθησες κι’ έφαξες άκομα κάμποσο στο δρόμο...Κύτταξες μήν είχε πέσει από μέσο’ απ’ τό πορτοφόλι τίποτα ;

— ‘Ο γέρος είξε γίνε έξω φρενών :

— ‘Άκους εκεί !...φώναζε. ‘Άκους να πη τέτοια πράγματα, τέτοιο ψέμμα, ο παληάνθρωπος για έναν τίμο άνθρωπο !

‘Ο δημαρχος όμως δεν τόν πίστευε. Σε λίγο, ήθε κι’ ο Μαλαντέν, και επανέλαβε την κατηγορία του. ‘Ο Χοσκόρν κι’ ο Μαλαντέν βριστήκανε ως μισή ώρα. Κι’ έπειτα ο δημαρχος διάταξε τόν χοροφύλακα να ψάξη τό γέρο-Χοσκόρν. Δέ βρέθηκε όμοιος τίποτα άπάνω του.

Τέλος, ο δημαρχος βαρέθηκε. ‘Αφησε λοιπόν τό γέρο ελεύθερο, του έλεπε όμως πως θα τόν ανακαλούσε άργότερα.

Τό νέο διαβόητη γρήγορα σ’ όλα τά γύρω χωριά. Μόλις βγήκε απ’ τη δημαρχία ο Χοσκόρν, ο κόσμος μαζεύτηκε γύρω του και τόν ρωτούσε με περιέργεια τι είξε γίνε. Κι’ αυτός τούς διηγότανε την ιστορία τόν σπαγγού. Κανένας όμως δεν τόν πίστευε. ‘Όλοι γελούσαν όταν τήν άκούγαν.

Και σε κάθε δέκα βήματα, άλλοι χωριάτες τόν σταματούσαν και τόν ρωτούσαν. Κι’ ο γέρος, με μεγάλη προθυμία, τούς έλεγε την ιστορία τόν σπαγγού. Κι’ όταν έβλεπε και κανένα γνωστό του, έτρεχε και τόν ήλεγε κι’ αιδουνού. Κι’ έδειχνε και τίς άδειανές του τσέπες, για να φανή πως δεν είχε άπάνω τόν τίποτα. Γιατ’ είξε διαδοθεί πια παντού πως αυτός είξε πάρει τό πορτοφόλι.

Μά κανέναν δεν τόν πίστευε. Κάποιος μάλιστα του έλεπε :

— ‘Αντε γέρο-κατέγραφε !...

‘Ο φτωχός ο γέρος θυμόανε με τί δυσπιστία αυτή πού του δείχνανε, και άγανακτούσε με την κακία τόν κόσμου και με την άδικία πού του κάνανε. Μην ξερότανε όμως τίποτα καλύτερο να κάνει, βάλανε πάντα την ίδια ιστορία...

Σέ λίγο βράδυνασε. ‘Επρεπε να φύγη. Ξεκίνησε για τό χωριό του μαζί με τρεις γειτόνους του, που τούς έδειξε στο δρόμο και τό μέρος αμυβώς όπου είχε βρει τό σπάγγο. Και σ’ όλο τό δρόμο τούς έλεγε για τό σπάγγο...

Τή νύχτα, ο γέρο-Χοσκόρν, έκανε μια βόλτα στο χωριό του μέσα. Πήγαινε κι’ έλεγε την ιστορία τόν σπαγγού σ’ όποιον εύρισκε. Τού κάκου όμως ! Κανέναν δεν τόν πίστευε.

Και τή νύχτα κείνη απ’ την ταραχή του, ο μάγριμα-Χοσκόρν δεν μπόρεσε να κλείση μάτι...

Την άλλη μέρα όμως, κατά τη μία μετά τό μεσημέρι, τό χαμένο πορτοφόλι βρέθηκε. Τό βρήκε ένας ψυχογιός τόν Μπρετόν, γεωργού της Ίμβίλ, και τό δόθηκε άμέσως στον κύριό του. Κι’ αυτός έστειλε άμέσως άνθρωπο τόν Μανεβίλ και τβάρλεσε τόν Χουλιμπρέκ.

Τό νέο μαθεύτηκε γρήγορα σ’ όλα τά περιχώρα. ‘Όταν τβάρλε κι’ ο γέρο-Χοσκόρν, άρχισε να γυρίζει πάλι και να διηγείται την ιστορία τόν σπαγγού. Ήταν ένθουσιασμένος, γιατί φανταζότανε πως είξε άποκατασταθεί πια ή υπόληψή του.

— Δέ μ’ έννοιασε για τίποτ’ άλλο, έλεγε, όσο για την ψευτιά πού έλεπε ο Μαλαντέν...

‘Όλη την ημέρα αυτή ο γέρος εξακολούθησε να μιλά για την περιπέτειά του. Και την άλλη μέρα, και την άλλη, και την άλλη, τό ίδιο. Ήταν εύχαριστήμένος τώρα ο γέρος...

Και όμως, κάτι ύπληξε άκομα πού τόν στενοχωρούσε, κάτι πού δεν τβάρε κι’ αυτός καλά-καλά τί ήταν. Τού φαινότανε πως δεν τόν πίστευαν ούτε τώρα...

Την άλλη βδομάδα, ο γέρο-Χοσκόρν πήγε πάλι στο πανηγύρι τόν Γροντερβίλ. Και πήγε μόνο και μόνο για να μπόρση να διηγηθεί και σε μερικους άλλους την ιστορία του...

‘Ο Μαλαντέν, όρθιος πάλι στο κατώφλι τού σπιτιού του, άρχισε να γελά καθώς τόν είδε να περνάει. Γιατί τάχα ;

Μόλις μπήκε στο Γροντερβίλ, ο Χοσκόρν αντίμωσε μια καλά τόν γνωριμία απ’ τό Κρικετό. Τόν έσταμάτησε κι’ άρχισε άμέσως να του διηγείται την αιώνα ιστορία τόν σπαγγού. Αυτός όμως δεν τόν άφισε να τελειώσει. Μόλις άρχισε, τούκλεισε τό μάτι και του έλεπε :

— Πονηρέ !

Κι’ έφυγε...

‘Ο Χοσκόρν έμεινε άμίλητος. Αυτό πού άκούσε τόν άνησυχησε πολύ. Γιατί τόν έλεπε πονηρό ;

Τό μεσημέρι, πού κάθισε πάλι να φάη στου Ζουρντέν, είδε την κύρα Ζουρντέν πουταν στο μάγκο να τόν κυττάει παράξενα. ‘Αρχισε τότε να διηγείται την ιστορία τόν σπαγγού και τού πορτοφολιού.

— ‘Ενας χωρικός απ’ τό Μοντιγιμέ τού φώναζε ξαφνικά :

— ‘Αντε... Τά ξερούμε μες ατά...

— Μά, ψέλλισε ο δυστυχής Χοσκόρν. ‘Αφου τό βρήκανε, τό που-



‘Η κυρά Ζουρντέν τόν κύτταξε παράξενα...

ΤΟ ΗΡΩΪΚΟΝ 21

Η ΣΤΟΛΗ ΚΑΙ Ο ΟΠΛΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΟΠΛΙΤΩΝ



Πώς ντυνόντουσαν οι πολεμιστάι. Ή φλοκάτες, ή καππότες, τ' άντεριά. Φουστανελλάδες, βρακάδες και φραγκοφερμένοι. Ποιοι φορούσαν περικεφαλαία. Τά προφητικά λείγια του Πασά του Ναυπλίου. Οι πυριτιδέμυλοι της Δημητσάνας. Ή καταστροφή των βιβλιοθηκών. Ή μολυβένιες στέγες. Πόλεμος με... γεωργικά εργαλεία κλπ.

Σε περασμένο φύλλο του «Μπουκέτου» και έξ άφορης της περιγραφής της έσπορατίας του ήρωος και άρχηγού του Έλληνικού στρατού Καραϊσάκη στη Δόμωρα, έγραψαμε όλίγα σχετικά με τους νέους που άκολουθούσαν το στρατόπεδο και έκτελούσαν τις βοθητικές δουλειές, τις «χαντζαρούλες», όπως τους λέγανε τότε τα παλληκάρια.

Οι χαντζαρούλες λοιπόν, για να διακρίνονται από τον τακτικό στρατό, δέν φορούσαν φουστανελλά αλλά μία άπλη «ποικαμία» αφιγμένη στη μέση και μακρού έως τα γόνατα.

Ή στολή των άγωνιστών του 21, όταν πρωτοεξερρήγη ή επανάσταση, δέν ήταν ώριμένη, όπως εινε φυσικό άλλωστε. Μόνον όταν άργανώθηκε ο τακτικός στρατός άρχισαν οι άγωνιστάι να έχουν ιδιαιτερη στολή και ίδιον όπλισμο. Οι άνώτεροι είχαν την πολύπτυχη φουστανελλά και οι κατώτεροι την άπλη χωρίς τις πτυχές. Συνήθιστα έφεραν και φλογάτες, που τις έλεγαν καππότες και οι όποτες τους χρησιμεύανε, όπως οι κάπλες των τσοπάνηδων, σε κάθε έποχη και κάθε περίστασι.

Στην περίοδο τής γαλήνης οι άγωνιστάι στολιζόντουσαν με τά πλούσια όπλα, τά όποια είχαν άποκτησει στις μάχες, καθέναν δε έφιλοτιμείτο να φορήσει τά πλουσιότερα «τσαπαράκια» και στολιάζματα για μεγαλοπρέπεια. Για κάλυμμα του κεφαλιού είχαν συνήθιστα ένα «μαντήλ» τυλιγμένο γύρω στο κεφάλι και καμιά φορά το φέσι, που το φορούσαν κυρίως στις εσφές.

Περικεφαλαίες φορούσαν πολύ όλίγοι. Ο Θεόδωρος Κολοκοτρώνης φορούσε περικεφαλαία και κόκκινη στολή άπ' την έποχη τής στρατιωτικής του υπηρεσίας στην Έκταήνοσ. Επίσης φόραγε περικεφαλαία ο Παπαφλέσσας (Γρηγόριος Δικαίος) και ο για λίγον καιρό γενόμενος φρούραρχος τής Άζροκορινθίου Θεοδοφίδης, ο έπιλεγόμενος Άχιλλεύς.

Ή περικεφαλαία τον όμιοσ αυτής και ή δειλία του άνδρος έξ άλλου, έγιναν άφορηή να τον χοροιδεύουν οι φίλοι του όπλαρχηγού για το λόγο ότι δέν τού στεκότανε καθόλου καλά στο κεφάλι.

Όσο για την ύπόδησι, οι περισσότεροι από τους άγωνιστάς έμεναν ξυπόλητοι ή φορούσαν άποφόλι...

— Άλλού αυτά, έξακολούθησε ο άλλος. Το πορτοφόλι έπν τάχες πάρει... Σε είδανε... Έβαλες έπειτα το παιδί του Μπρετόν και πήγε και τώδωσε πίσω, για να μην ανακαλυφθής...

Ο γέρος έμεινε μ' άνοιχτό το στόμα! Έπί τέλους, καταλάβαινε γιατί έξακολουθούσανε και τώρα να μην τον πιστεύουν και να τον χοροιδεύουν... Θέλησε ν' άντιμιλήση... Μά όλοι όσοι ήταν στο μαγαζι άρχισαν να γελούν ε'ς βάρος του... Δέν τον άφαισαν ούτε να τελειώση το φαι του... Ο γέρο-Χοσκόρν σηκώθηκε κ' έφυγε, ενώ πίσω του άκουγε φωνές, περιάματα και χοροειδές.

Έφτασε σπίτι του τσακισμένος, ντροπισαμένος και άπελιτισμένος.

Τόν έπινε ή άγανάκτηση, ή σύγχυση, ή άμηχανία. Καταλάβαν πως τού ήταν πειά άδύνατο ν' άποδείξη την άθωότητά του... Ή άδικη και άδικαιολόγητη ύποψια του κόσμου τόν χτύπησε στο φιλότιμο... Κι' ο γέρος τού πήρε κατάραδα... Έξακολούθησε όμως να διηγείται κάθε μέρα τά ίδια. Και κάθε φορά, έπρόσθετε νέες λεπτομέρειες και νέες δικαιολογίες, νέα έπιχειρήματα, που τά σκεπτόταν και τά έτοιμάζε τις όρες που ήταν μέρος... Αυτό τού πράγματι τούγνε ψύχωση. Πίτσι άλλο δέν τόν άπασχολούσε πει... Πίτσι άλλο, εκτός από την ιστορία αυτή του πορτοφολιού και του σπάγγου...

Τού χάκου όμως άγωνιζότανε! Κανέναν δέν βρέθηκε να τόν πιστέψη, όσο κι' άν αυτός ένόμιζε πως ήταν άτακαμάχητα τά έπιχειρήματά του. Τους άκουγε να λέν' από πίσω του :

— Οι ψευτές βρίσκουνε πάντα δικαιολογίες.

Κι' αυτό τούτρωγε την ψυχή σάν σαράκι...

Σ' ένα μήνα, ο φτωχός γέρο-Χοσκόρν, φαινόντανε τουλάχιστο δεκαπέντε χρόνια γεροντώτερος. Κ' οι χωρικοί τόν σταματούσαν και τούβλεπαν να τους λέει την «ιστορία του σπάγγου», για να γελούνε...

Τό Δεκέμβρι, ο γέρο-Χοσκόρν άρρώστισε κ' έπεσε στο κρεβάτι.

Και πέθανε μια άπ' τις πρώτες μέρες τού Γενάρη...

Στό παραλήρημα τής άγωνίας του ο γέρος, γύρευε άκόρια να δείξη πως ήταν άθώος. Κι' όλο και ξανάλεγε :

— Ένα σπάγγο! Ένα σπαγγάκι! Να τού, έδώ εινε, κύρ - δήμαρχε!...

Γιάν ντέ Μωπασσάν



λοι «γουρουντσόρουχα» κ' άλλοι τουρκικά μίσια. Γενικά ή υπόδησι των πολεμιστών του 21 ήταν πολύ άπλη. Τόσο άπλη, ώστε μετά την άλυσι του Ναυπλίου—όπως γράφει στ' άπομνημονεύματά του ο Φωτάκος—δταν ο Άλλ' πασάς, ο Ναυπλιώτης είδε τον Κολοκοτρώνη να φοράη την κάπλα και τά τσαρούχια τού είπε :

— Τώρα πιστεύω κ' έγω πως θά την πάθη ο Σουλτάνος, άφορ οι άρχηγοί των Έλλήνων φοράνε τέτοια ρούχα και εινε μονοιασμένοι.

Οι γραμματικοί, οι προεστοί και οι κληρικοί φορούσαν τους λεγόμενους τζουμπέδες, τά άντεριά και τά άλλα ανατολίτικα φαρδιά ρούχα. έν αντίθεσι προς τους Φραγκοφερμένους που φόραγαν τά στενά Εύρωπαϊκά και τους άποκαλούσαν «φαλλιδόκρια» ή «σπληνάντερα»!

Τις βράκες τις φορούσαν μόνον οι νησιώτες. Το κοντοβάκι με τό γελέκι ήταν ή περισσότερη συνθησιμένη ένδυμασία στα παράλια μέρη. Έκείνους όμως που φόραγαν μεγάλας τούβλες τους περιγελούσαν και τους έλεγαν «ντυντοιμήδες» ή «χαλνκοιτήδες», επειδή μοιάζανε με τους Ανατολίτες Τούρκους και μάλιστα με τους Σούριους.

Ή ύπόλοιπη άστυή των άγωνιστών ήταν άνάλογη. Οι κατασκευάσεις, για την έλλειψι των σιτηρών και των άλλων εφοδίων, ήταν άπλοισατη. Έπτός ελαχίστων στρατηγών, που χορηγοποιούσαν σιτηνά, κανέναν δέν μεταχειρίζοτανε στο ύπατορο για στέγη παρά μονάχα τά μεγάλα δένδρα και τά ξωκλήσια.

Ο όπλισμός των άγωνιστών ύπήρξε πάντα και άπ' άρχής μέχρι τέλους τής Έπαναστάσεως ένα από τά μεγαλύτερα προβλήματα. Ή Φιλική Έταιρία που παρασκευάσε τις ψυχές για τόν μεγάλο Άγώνα, δέν πρόλαβε και να όπλισι τους πολεμιστάς.

Κ' έτσι, εκτός από ελάχιστα όπλα που έφεραν για τόν άγώνα ο Άλέξ. Μανθοκορδάτος, οι άδελφοί Καλλέγγη, ο Άγγίλος συνταγματάρχης Γούρδων και μερικοί άλλοι, μπορεί να πη κανείς ότι ή Έλληνική Έπαναστάσι έγινε με τά όπλα τά όποια οι άγωνιστάι πήραν άπ' τόν έχθρο. Εινε εξακριβωμένο ότι εκτός από τά όπλα που είχαν οι όπλαρχηγοί με τά παλληκάρια τους, οι φύλακες των προεστών και οι φύλακες των άγροτικών κτημάτων, κανέναν άλλος από τους Έλληνες δέν είχε ντυφρέκι. Πολύ λίγοι πάλι ήταν εκείνοι που είχαν «γαταγίνα», «σοφράνια» και χαντζαρία...

Χαρακτηριστικό τής καταστάσεως αυτής εινε ότι στη μάχη του Βαλτετσίου οι περισσότεροι άγωνιστάι ήταν όπλισμένοι με διάφορα γεωργικά εργαλεία.

Ένα άλλο πρόβλημα για τους άγωνιστάς ήταν το μαρούτι, το μολύβι, ή τσαμακοπέτρα και γενικά ή πυριτιδόβολή. Κατά τόν Φιλήμονα οι καταρημένοι άπ' τή Φιλική Έταιρία, δύο χρόνια, από τής εκρήξεως τής Έπαναστάσεως, κατόρθωσαν να άποθηκεύσουν άρκετο μαρούτι.

Υπήρχαν όμως και πυριτιδόμυλοι στην Έλλάδα. Ήσαν δε ιδιοκτησία των άδελφών Σπλητωποπούλων, στη Δημητσάνα τής Γορτυνίας. Στην άρχη τής Έπαναστάσεως οι πυριτιδόμυλοι αυτοί ήταν δύο, ύστερα όμως έγιναν δεκατέσσερες.

Για την έάρκεια του μολυβιού χρησιμοποιήθηκαν όλα τά μολυβένια σκεύη όπου και άν βρισκόντουσαν. Όλες οι μολυβένιες στέγες των Τούρκικων σπιτιών χυθήκανε και έγιναν σφαίρες. Ιδιαίτερα χαρακτηριστική εινε ή περιπέτεια τής μολυβένιας στέγης του Μενδρσέ τού Άργους, ή όποια έγινε σφαίρες κατά πολλούς και περιήροσε τρούπος.

Άλλά για την κατασκευή των σφαιρών ήταν άπαραίτητο και τό χαρτί. Άφορ λοιπόν στην άρχη χρησιμοποιήθηκε όσο χαρτί ύπήρχε στη χώρα και όσο επέτρεφαν να εισαχθι από τή Ζάκυνθο στην Ηελοπόννησο, ύστερα έστέφρεψιν κάθε πηγή. Έξ άφορης αυτοί άρχισαν να χρησιμοποιούνε τά έντυπα των βιβλιοθηκών, τά παλιά χειρόγραφα και άλλα κειμήλια. Έτσι καταστραφικανε έντελώς ή πειρήφμες βιβλιοθήκες τής Δημητσάνας, τών Άθηνών και άλλων τόπων.

Χαρακτηριστικό τής άγωνιάδους προσπαθείας για την εξαφάνισι των άναγαιών πολεμοφοδίων εινε και τό γεγονός τούτο :

Ότι πολλές φορές οι μόν είχαν μαρούτι και δέν είχαν μολύβι, ενώ άλλοι είχαν το μολύβι και δέν είχαν μαρούτι. Όλόκληρες δε προεβρείες έστέλνοντο για την εξαφάνισι πολεμοφοδίων, πολλά δύν όποίων μετεφέροντο από τις Σπέτες.

Κατά την πολιορκία τής Τριπολιτσάς έγιναν και περιάματα ενός νού είδους σφαιρών, άλλ' άπέτυχαν οικτρά.

Ο Ιστορικός

